

MUSEUMCONGRES
PROGRAMMA

14 NOVEMBER
ARNHEM

HET MUSEUMCONGRES 2024 GAAT OVER VERBINDERS. OVER DE MENSEN EN MUSEA DIE EEN POSITIEF VERSCHIL WILLEN MAKEN VOOR ONS ALLEMAAL. DIE DENKEN EN WERKEN VANUIT SOLIDARITEIT EN BEREID ZIJN HIER DE CONSEQUENTIES VAN TE DRAGEN. WE MAKEN DE SECTOR VOOR ELKAAR EN MET ELKAAR. VOOR DE HELE SAMENLEVING EN IN DE VOLLEDIGE DIVERSITEIT HIERVAN. IN JE EENTJE BEWEEG JE SNEL MAAR SAMEN KOM JE VEEL VERDER VOORUIT. LATEN WE DE VERBINDING OPZOEKEN MET ELKAAR, IN AL ONZE OVEREENKOMSTEN EN VERSCHILLEN. HET WORDT EEN DAG VAN INSPIRATIE EN POSITIEF VOORUITBLIKKEN OP ALLE KANSEN EN MOGELIJKHEDEN DIE DE SECTOR RIJK IS.

Onze dagvoorzitter Janine Abbring neemt ons gedurende de dag mee door een inspirerend programma. Janine Abbring is presentator en programmamaker voor radio en televisie. Ze was met zes jaargangen (2017-2022) een van de langst zittende presentatoren van het avondvullende VPRO-interviewprogramma Zomergasten. Janine was eindredacteur van het succesvolle Zondag met Lubach, dat zowel een Televiziering als Nipkowschijf in de wacht sleepte. Momenteel is ze werkzaam als eindredacteur van het dagelijkse comedyprogramma De Avondshow met Arjen Lubach op NPO1. Daarnaast is ze de vaste maker en stem van de podcastserie 'In het Rijks' van het Rijksmuseum. In 2023 interviewde ze in een vol ZiggoDome oud Verenigde Staten-president Barack Obama. De kunst van het stellen van de juiste vragen komt tijdens dit congres ongetwijfeld goed van pas.

OCHTENDPROGRAMMA

We beginnen het congres vanuit een brede blik en laten ons inspireren door denkers die zich inzetten in dat wat ons verbindt of juist niet. Welke ontwikkelingen spelen er buiten de museale muren en op internationaal gebied? We kijken naar de toekomst en leren de kunst van het mensen kennen.

De dag begint met een speech van Marise Voskens, voorzitter bestuur Museumvereniging en Museumkaart. Zij zal een korte terugblik geven op afgelopen jaar, waar staan we nu als vereniging en hoe kijken we vooruit? Vervolgens betreedt theatermaker en schrijver Marjolijn van Heemstra het podium om in haar column te reflecteren op het begrip verbondenheid. Waar hebben we het eigenlijk over wanneer wanneer we spreken over 'Verbondenheid'? Wat is een solidair beleid? Hoe kunnen we onszelf toekomstbestendig maken en het tegengif bieden voor alle polarisatie om ons heen?

Muziektheater BOT uit Arnhem verzorgt de muzikale rode draad tijdens het programma. BOT ontwikkelde een markante eigen taal van ongepolijste beeldenpoëzie, recht-voor-zijn-raap-theater en een flinke dosis humor. Laat je verrassen door hun passende en pakkende liedjes.

Als er iemand is die verbondenheid in een hoog vaandel heeft staan dan is het wel de burgemeester van Arnhem, Ahmed Marcouch. Hij weet als geen ander hoe hij verschillende groepen bij elkaar kan brengen. In zijn eigen stad gaat Marcouch in gesprek met Janine over zijn solidaire beleid en bijzondere projecten in Arnhem: van wijkproblematiek tot diversiteit en inclusie.

Nadat de kaders zijn geschetst maken we een overstap naar de museumwereld. Want hoe breng je grote ambities en idealen in de praktijk in je museum? Esme Ward, directeur van het Manchester Museum, zal vertellen over het transformatieproject 'Hello future.' Een groot project met de ambitie het meest inclusieve, fantasierijke en zorgzame museum te zijn dat je ooit tegenkomt. Zo biedt het Manchester Museum een verscheidenheid aan nieuwe ruimtes waarin het museum de verbondenheid in de samenleving probeert te faciliteren. Van een ruimte voor gebed of therapie tot een plek waar milieuacties gehouden kunnen worden. Alles met als doel hun gedurfde sociale missie te vervullen. Esme zal ons meenemen in dit boeiende transformatietraject en vooral veel voorbeelden delen. Want of je nu een groot of klein museum bent, er liggen voor ieder museum mogelijkheden en kansen om bij te dragen aan een verbonden samenleving.

Om open te kunnen staan voor een nieuwe koers, nieuwe manieren van werken en presenteren is het ook belangrijk om een brede blik te hebben en onszelf los te kunnen maken van tunnelvisies en ons eigen gelijk. Gelukkig kan filosofie ons hierbij helpen. Tijdens een interactieve lezing neemt filosoof Lammert Kamphuis ons mee langs verfrissende filosofische tips en technieken om de solidariteit in de samenleving te versterken. Aan de hand van een concrete oefening komen we onze blinde vlekken op het spoor. We worden uitgedaagd om als musea echokamers met elkaar te verbinden. Laat je verrassen door deze toegankelijke manier van filosoferen en ga met een lenigere blik aan de slag voor meer verbinding.

BREAKOUTSESSIES

Na de lunch verspreiden we ons door het theater. Je kunt uit drie sessies kiezen. Waar ga jij voor? Luister naar verhalen van

collega's en hun bijzondere projecten of leer de genomineerden van de Museumtalentprijs, de Museumkids Award en de VriendenLoterij Museumprijs kennen tijdens de panelgesprekken. Of ga in gesprek met de Museumvereniging over uiteenlopende onderwerpen.

MUSEA OP HET PODIUM

Moderator Jennifer Muntslag gaat in drie rondes in gesprek met twee musea die vertellen over hun project. Wat houdt deze musea bezig? Wat hebben de projecten gemeen met elkaar? Wat waren de uitdagingen, kansen en lessen? Jennifer is presentatrice; je kunt haar onder andere kennen van Late Night Talkshow bij Pakhuis de Zwijger, festivals zoals Oerol en Kunstbende, of haar vlogs voor My Daily Shot of Culture. Vol enthousiasme en met een frisse blik neemt ze nu een kijkje in de keuken bij de musea aan tafel op het Museumcongres.

RONDE 1. NIEUWE WERKVORMEN

We hebben Museum op Recept en Zoöp van Het Nieuwe Instituut op het podium. Beide projecten zijn gericht op het herdefiniëren van nieuwe werkvormen en het creëren van een positieve impact op de gezondheid van zowel de mens als de natuur. Hoe hebben zij nieuw werk gecreëerd en een nieuw takenpakket omarmt dat we in het traditionele museum nog niet kennen?

Museum op Recept onderzoekt hoe musea positief kunnen bijdragen aan mentale gezondheid. Het Dordrechts Museum, Museum van de Geest (Haarlem) en Bonnefanten (Maastricht) onderzochten dit via de pilot Museum op Recept. Tijdens deze pilot ervoeren deelnemers via drie verschillende begeleide kunstrijkprogramma's hoe de krachtige werking van kunst hun

mentale veerkracht kan vergroten. De onderzoeksresultaten zijn veelbelovend en bevestigen, voortbouwend op bestaande inzichten, dat kunstkijken daadwerkelijk bijdraagt aan het mentale welzijn. De volgende stap is het uitbreiden van de pilot naar een samenwerking met een breed gedragen, landelijk museumprogramma met zoveel mogelijk deelnemende musea. Kwartiermaker Museum op Recept Jolien Posthumus zal tijdens dit gesprek vertellen over de inhoud en resultaten van de pilot.

Het Zoöp-project van het Nieuwe Instituut komt op voor de natuur. Via dit project wordt geprobeerd om middels kleine en grote ingrepen bij te dragen aan een leefbare wereld waarin mensen een relatie op basis van gelijkwaardigheid onderhouden met dieren, planten, microben en andere levensvormen. Ze hebben een vorm ontwikkeld voor een samenwerking waar al het leven deel van uitmaakt. Klaas Kuitenbrouwer, de directeur van het Zoönomisch Instituut, zal hier meer over vertellen.

RONDE 2. SOCIALE IMPACT

In het tweede gesprek gaat het over het betrekken van verschillende groepen, bezoekers en partners. Hoe kun je deze als museum aan je verbinden en er een blijvende relatie mee opbouwen?

In 2025 luidt het jaarthema van Wereldmuseum: gastvrijheid, solidariteit en saamhorigheid. Dit thema benadrukt wat een museum kan betekenen in een wereld waarin verbinding steeds meer onder druk komt te staan. Verbinding tussen museum en bezoeker, en vooral verbinding tussen mens en medemens. Inhoudelijk directeur Wayne Modest schuift aan tafel, om het belang van het Museumcongres 2024 thema, verbinding, te onderschrijven en

in gesprek te gaan over de toekomstige rol van het museum; een veilige thuishaven voor iedereen, inclusief activisten.

Aan tafel zit ook Hans Gubbels van het Discovery Museum. Het Discovery Museum ontwikkelde een succesvolle propositie voor bedrijven om samen de impact van het museum te kunnen vergroten: Maatschappelijk Aandeelhouderschap. Ondernemers die deelnemen investeren niet alleen in het museum, maar ook in de regio en de maatschappij. De impact hiervan wordt meetbaar gemaakt via de Social Handprint van MAEX. Het initiatief voorziet in de behoefte van het museum aan ongeoormerkt geld, waardoor het in de volle breedte ingezet kan worden voor de verdere ontwikkeling en flexibiliteit van het museum. De aandacht van onder andere het Financieel Dagblad en De Ondernemer benadrukt dat het museum hiermee effectief inspeelt op de behoeften van het bedrijfsleven. De impact op bezoekers en deelnemers aan de bijzondere programma's van het Discovery Museum, is de winst die we zo gezamenlijk behalen.

RONDE 3. BRUGGEN BOUWEN

Niet over elkaar spreken maar met elkaar spreken. Hoe kun je via je programmering een verbindende rol spelen in de samenleving? Bruggen bouwen tussen museum en mens en tussen museum en politiek. Het tegengif bieden voor een polariserende samenleving of bijdragen aan maatschappelijke vraagstukken?

Aan tafel zit onder andere Stedelijk Museum Schiedam om meer te vertellen over het project Uit Armoede. Deze co-creatie leverde niet alleen een aangrijpende tentoonstelling op, er kwam ook een indrukwekkend aantal maatschappelijke organisaties, bestuurders en politici op bezoek. Hoe heeft het museum dit aangepakt en welke impact heeft de tentoonstelling gehad?

Priscilla Brand werkte samen met Stedelijk Museum Schiedam aan deze tentoonstelling als één van elf ervaringsdeskundigen. Ze gaf duo-rondleidingen door de tentoonstelling aan topambtenaren en andere beleidsmakers. Nu de tentoonstelling is afgelopen blijft ze zich inzetten voor representatie van mensen die in armoede leven. Merel van der Vaart was de curator van de tentoonstelling *Uit Armoede*. Als conservator stadsgeschiedenis bij Stedelijk Museum Schiedam houdt ze zich bezig met de geschiedenis van Schiedam.

Een museum dat uitstekend bruggen weet te slaan tussen verleden en heden is Slot Loevestein. In de tentoonstelling *Tegenpolen* wordt de vraag gesteld in hoeverre Nederland vandaag de dag eigenlijk gepolariseerd is? Wat kunnen we van de vroegere polarisatie leren in onze tijd? In de tentoonstelling kunnen bezoekers hun eigen rol in polarisatie ontdekken én leren hoe ze polarisatie kunnen doorbreken. Op welke wijze hebben deze twee musea maatschappelijke vraagstukken in hun tentoonstellingsbeleid verwerkt en hoe proberen zij verbondenheid te creëren tussen verschillende groepen in onze samenleving? Wat zijn daarbij de uitdagingen en wat zijn de kansen? Kiki Hehemann, hoofd museale zaken, zal meer vertellen over de totstandkoming van deze tentoonstelling.

PANELGESPREKKEN PRIJZEN

Tijdens het congres worden er drie mooie prijzen uitgereikt om de sector te vieren. In deze sessie heb je de mogelijkheid om kennis te maken met alle genomineerden. De Museumtalentprijs van de RCE zet talenten in het zonnetje, de Museumkids Award beloont innoverende projecten van musea gericht op een jong publiek en de VriendenLoterij Museumprijs gaat dit jaar over het

bewaren en tonen van Levende tradities. Onder leiding van moderator, schrijver en podcastmaker Malou Holshuijsen, gaan de genomineerden met elkaar in gesprek. Wat is hun verhaal? Wat maakt hun project of werk zo bijzonder? En wat kunnen we van hen leren? Uiteraard is er ook ruimte voor vragen uit de zaal.

RONDE 1. MUSEUMTALENTEN

De talenten van dit jaar zijn: Tom Quist: Wereldmuseum, Emma Verweij: Rijksmuseum van Oudheden, Jolijn Schilder: Maurits-huis. Wat motiveert en inspireert hen in hun werk en projecten? Waarom zijn ze in deze sector gaan werken? En wat zou de sector ervoor kunnen doen om nieuw talent te stimuleren en aan te trekken?

RONDE 2. KINDVRIENDELIJKE MUSEA

De genomineerden projecten voor de geheel vernieuwde Museumkids Award zijn: Amsterdam Museum: Het ELJA Kindermuseumlab, Groninger Museum: Kinderbiënnale A Better Place, Wereldmuseum Amsterdam: Martial Arts. Hoe wordt een museumbezoek een onvergetelijke ervaring voor de jongste bezoekers? Op welke manieren kun je de verbinding opzoeken met kinderen? Waar moet je als museum op letten? Wat zorgde ervoor dat de projecten van de genomineerden een succes werden? Wat zijn handige tips en tricks voor musea die meer jong publiek over de vloer willen?

RONDE 3. LEVENDE TRADITIES

De genomineerde musea voor de VriendenLoterij Museum-prijs zijn dit jaar: Maritiem Centrum Abraham Fock, Nederlands Openluchtmuseum, Nederlands Zilvermuseum. Op welke manier komen tradities, rituelen of gebruiken voor in de genomineer-

de musea? Wat zijn de uitdagingen als we het hebben over het tonen en in stand houden van deze levende tradities? Hoe betrek je jongere doelgroepen en maak je immaterieel erfgoed 'van deze tijd'? Op welke manier draagt dit bij aan meer verbinding in de samenleving?

IN GESPREK MET DE MUSEUMVERENIGING

In dit onderdeel is er ruimte voor verdiepende gesprekken en kan er genetwerkt worden. Daarnaast zitten de collega's van de Museumvereniging klaar om jullie te woord te staan. Heb je prangende vragen over lobby, duurzaamheid, diversiteit en inclusie, de museum cao en de netwerkgroepen van de vereniging? Wil je meer weten over de Museumkaart, de nieuwe digitale app en de andere toekomstplannen voor de Museumkaart? Of heb je altijd al een praatje willen maken met de directeur Vera Carasso? Schrijf je dan in voor deze sessie!

MIDDAGPROGRAMMA

Na een korte pauze komen we weer samen in de Parkzaal voor het tweede plenaire gedeelte van de dag. Laat je verassen door Knot on Hands die het thema Verbinding op acrobatische wijze verbeelden. We blikken terug op de ochtend en de break-out sessies en zullen erachter komen wie het Museumtalent van het jaar is. Susan Lammers van de RCE zal deze prijs uitreiken. Uiteraard is BOT ook weer van de partij met een muzikale bijdragen.

NAMIDDAG

De laatste sessie wordt afgetrapt door Raoul Heertje die voorafgaand aan het Museumcongres verschillende musea heeft bezocht. Aan zijn 'Spreekuur-tafeltje' ging hij in gesprek museumbezoekers en liet hij zich inspireren door hun verhalen, ge-

dachtes en ervaringen. Aan de hand van de meest bijzondere, grappigste en ontroerende uitspraken gaat hij in op de vraag: Hoe kunnen musea bijdragen aan een solidaire samenleving?

Daarna zal de Museumkids Award bekend gemaakt worden door actrice GerdaLentenHavertong en kijken we samen met denker des vaderlands Marjan Slob naar de toekomst. Marjan Slob werkt al meer dan twintig jaar als zelfstandig filosoof, spreker en essayist en ziet het als haar missie om inzicht en begrip te verruimen, zonder daarbij contact met de realiteit te verliezen. Ze weet wetenschappelijke en filosofische inzichten helder te verbinden met de maatschappij.

We laten ons nog één keer verassen door BOT voordat Janine Abbring in gesprek gaat met de directeur van de Museumvereniging Vera Carasso om terug te blikken op de dag. En tot slot volgt een feestelijke afsluiting waarin de VriendenLoterij Museumprijs wordt uitgereikt door Cathelijne Broers, directeur van het Cultuurfonds. Wie o wie wordt de grote winnaar dit jaar?

WALKING DINNER EN FEEST

Het Museumcongres zou het Museumcongres niet zijn zonder een feestje. We eindigen de dag in de foyer voor een walking dinner en een knallende afsluiting. Er zijn hapjes en drankjes, deuntjes en dansjes onder begeleiding van DJ Armand D'Angelo, gedichten op maat van Studio Tiep Miep en vergeet niet om met je collega's op de foto te gaan!

We zorgen ervoor dat jullie verzadigd, verbonden en geïnspireerd de deur uit gaan!